

Ing. Andrej Babiš
předseda vlády České republiky

V Praze 30. listopadu 2018
Čj. 35977/2018-KPV-2
Interpelace č. 330

Vážená paní poslankyně,

dovolte mi odpovědět na Vaši písemnou interpelaci, ve které se ptáte, jak stát hodlá postupovat při řešení bytové krize v sociálně vyloučených lokalitách s ohledem na zastavení přípravy zákona o sociálním bydlení. Především Vás zajímá situace na litvínovském sídlišti Janov.

K otázce sociálního bydlení, resp. strategii Vlády České republiky, připomínám, že dosavadní snahy o řešení nepříznivé situace cestou přípravy věcného záměru zákona o sociálním bydlení opakovaně selhaly. Jedním z hlavních důvodů přitom byl záměr uložit obcím povinnost sociálního bydlení zajistit. Rád bych nicméně zdůraznil, že vyjmutí přípravy zákona o sociálním bydlení z legislativního plánu prací v žádném případě neznamená rezignaci vlády zabývat se problematikou dostupného bydlení a řešením bytové nouze.

Jak dobře víte, velikostní skladba obcí v České republice je specifická, máme obce o velikosti od několika desítek občanů až po hlavní město Prahu. Současná sídelní struktura České republiky se vyznačuje značnou roztržitostí, která se odráží i prostřednictvím existence velkého počtu relativně malých obcí (4 806 obcí s počtem obyvatel menším než 1 000, tzn. 76,8 % z celkového počtu všech obcí). Při takto nejednotném charakteru osídlení v ČR by plošné stanovení povinnosti všem obcím bez rozdílu znamenalo přijmout řešení, které bude zcela opomíjet naprosto rozdílné podmínky a specifika v jednotlivých obcích ČR. Obce by při plošné aplikaci zákonné povinnosti nemohly uplatňovat vlastní přístupy k řešení sociálního bydlení a smysluplně reagovat na místní podmínky a zvyklosti.

Hodnocení dopadů regulace (RIA), které bylo součástí návrhu věcného záměru zákona, obsahovalo tři varianty řešení, přičemž varianta zákonného uložení povinnosti obcím a varianta řešení prostřednictvím investičního programu na podporu sociálního bydlení tak nakonec při zvážení všech kladů a záporů obou řešení vyšla s rovnocenným hodnocením. Při rozhodování o volbě varianty tak nakonec rozhodl mj. fakt, že příprava investičního programu je z hlediska délky legislativního procesu výrazně kratší než příprava zákona a řešení podpory výstavby sociálního bydlení v obcích tak může začít již v roce 2019.

Na základě těchto bodů jsme se tedy s členy vlády rozhodli nepokračovat v přípravě věcného záměru zákona a nahradit jej programem „VÝSTAVBA“. Dle vyjádření paní ministryně Dostálové program z velké části využívá parametrů, které se objevily v návrhu věcného záměru zákona. Učiním maximum pro to, aby se do programu spravovaného Státním fondem rozvoje bydlení podařilo v budoucích letech alokovat adekvátní objem prostředků, a věřím proto, že tato forma podpory státu bude jedním z účinných nástrojů řešení Vámi popisované situace. Dalším nástrojem, který je třeba v dlouhodobém horizontu podpořit a posílit jako doplněk programu „Výstavba“ je i dotační titul pro obce na demolice bytových domů v sociálně vyloučených lokalitách. Nezbytné je rovněž připravit pro programové období ESIF 2021+ komplexní program revitalizace/proměny území velkých koncentrací sociálně vyloučených obyvatel, který bude zahrnovat spektrum investičních a neinvestičních podpor změny těchto lokalit v souladu s místními strategiemi.

Ze stávající situace je však zřejmé, že tzv. obchod s chudobou - tedy pronajímání bytů ve velmi špatném stavu za vysoké nájem (vyšší, než místně obvyklé) zcela nebo převážně příjemcům dávek na bydlení - vyžaduje výrazně pestřejší soubor nástrojů. Z tohoto důvodu jsem inicioval identifikaci patnácti krátkodobých priorit, jejichž řešení nyní hledají resorty pod vedením MPSV. Návrh řešení tohoto „patnáctera“ obdobně jako celé téma sociálního vyloučení vyžadují rychlou, úzkou a dělnou spolupráci řady ústředních orgánů. Příkladem může být nutnost podmínit výplatu dávek na bydlení splněním jasně a závazně stanoveného standardu bytu, který zajistí, že dávka bude poskytnuta pouze na prostor umožňující důstojné a bezpečné bydlení mj. i z hlediska stavebně technického či hygienického.

K otázce krizové situace v Janově předesílám, že toto litvínovské sídliště je se svými 5000 obyvateli největší z cca 600 sociálně vyloučených lokalit a zároveň i nejviditelnějším příkladem důsledků obchodu s chudobou. Privatizace sídliště do rukou větších i menších vlastníků z Litvínova, jiných míst ČR i zahraničí vytvořila podmínky pro realitní byznys. Nízké prodejní ceny bytů při privatizaci a možnost získat vyšší nájem pokryté dávkami na bydlení vytvořily příležitost pro obchod s chudobou s velmi krátkou návratností vložených investic. Někteří majitelé bytů navíc dlouhodobě neplní své povinnosti vůči společenství vlastníků jednotek (SVJ) – neplatí do fondu oprav ani za odebranou vodu ani teplo, což následně vede k finančním problémům SVJ.

Největší problém sídliště představuje v současné době předlužení několika bytových domů a jejich následné odpojení od tepla a teplé vody, čímž strádají nájemníci včetně dětí. Stav těchto bytů i některých bytových domů je extrémně špatný.

Zástupci odboru pro sociální začleňování Úřadu vlády (Agentura pro sociální začleňování) již obec opakovaně informovali o tom, že v zájmu odvrácení okamžité krize je nezbytné navrhnout soudu, aby určil nové statutární orgány nefunkčních SVJ, které obnoví základní správu domů, včetně kontinuity dodávek tepla a teplé vody. K řešení bezprostředního nebezpečí další krize lze využít i další nástroje, mj. možnost přímé úhrady dávek na bydlení Úřadem práce přímo na účet SVJ tak, aby SVJ nemuselo dokládat jména příjemce dávek, ale jen identifikaci neplatícího pronajímatele či důsledné vymáhání dluhů majitelů bytových jednotek. Z nedávno zveřejněných zjištění Agentury o efektivitě dávek pomoci v hmotné nouzi pro účely úhrady tzv. kaucí na bydlení je zřejmé, že účinnou pomoc obyvatelům Janova může přinést i cílené využívání této dávky mimo vyloučené lokality.

Ve dnech 23. listopadu t.r. a 27. listopadu t.r. navštívila město Litvínov zmocněnkyně vlády pro lidská práva Martina Štěpánková spolu s pracovníky Agentury. Cílem těchto

schůzek bylo aktualizovat informace o situaci v sídlišti Janov (dynamika změn v této lokalitě je značná) a plánování konkrétní spolupráce institucí a organizací. Na jednání bylo domluveno, že město společně s úřadem práce zaměří pozornost na prevenci negativních jevů ve vytípaných bytových domech a zároveň pomohou řešit situaci rodinám, které jsou v domech bez tepla a teplé vody (nyní se již jedná o jednotky rodin, neboť většina rodin se již z těchto domů odstěhovala), a rodinám, kterým hrozí v následujících týdnech ztráta bydlení v jednom z bytových domů.

Agentura pro sociální začleňování v současné době zpracovává zprávu o situaci v Janově včetně návrhu dlouhodobých řešení pro tuto lokalitu i další v obdobné situaci. Ačkoli tyto návrhy teprve budou předmětem podrobné diskuse s odborníky a s dotčenými resorty, pro Vaši představu uvádím, že podněty, jimž se chceme dále věnovat, směřují k velmi konkrétním opatřením, např. k zajištění bezplatného právního poradenství a pomoci pro společenství vlastníků bytových jednotek nebo pro bytová družstva, která se potýkají s problémy souvisejícími s tzv. obchodem s chudobou, či zákaz, aby poskytovatel energií odpojil v zimním období/topné sezóně bytové domy od dodávek média, které slouží k vytápění (v Janově od teplárny, kde topí plynem ve vlastní kotelně od plynu apod.), je-li bytový dům obydlen. Rovněž jsme připraveni diskutovat i možnosti uložit poskytovatelům energií a dodavatelům pitné vody povinnost informovat úřad obce s rozšířenou působností nebo obec s pověřeným obecním úřadem minimálně 30 dní dopředu o tom, že k nějakému datu hrozí odpojení obydleného bytového domu od vody a od energií sloužících k vytápění. K diskusi jsou i návrhy vytvořit dotační titul pro obce na výkup bytů v exekučních držbách v zadlužených SVJ nebo sociálně vyloučených či zranitelných územích (zabránění prodeji bytů dalším obchodníkům s chudobou) nebo možnosti krizových překlenovacích úvěrů pro bytová družstva/SVJ, která se v důsledku neplacení od majitelů jednotek ocitají před krachem (nemohou plnit základní povinnosti) ze státních zdrojů pro odvrácení ještě závažnějších škod.

V obecnější rovině je třeba dále podporovat sociální práci. Podpora jejího kvalitního výkonu přímo v obcích je důležitá, zejména protože představitelé obcí jsou občanům nejbližší, znají nejlépe místní situaci i problémy, díky čemuž mohou poskytovat velmi účinnou, rychlou a efektivní pomoc. Efektivní pomoc obcím i jejich obyvatelům představuje i další rozvoj komunitní práce. V této souvislosti upozorňuji, že Úřad vlády ČR již v září t.r. vyhlásil opět dotační program Prevence sociálního vyloučení a komunitní práce určený na projekty, jejichž účelem je poskytnout podporu a pomoc Romům s cílem předcházet sociálnímu vyloučení a odstraňovat jeho důsledky. Z programu lze podpořit projekty využívající principy komunitní práce v romských komunitách/lokalitách, tj. projekty poskytující podporu a pomoc lidem žijícím v romských komunitách/lokalitách k získávání dovedností řešit svoji situaci vlastními silami, s podporou dalších osob nebo společným úsilím dané komunity. Podpořeny mohou být i projekty, jejichž aktivity doplňují terénní práci, sociální programy a sociální služby, u nichž žadatel o poskytnutí dotace prokáže analýzou cílové skupiny, že jsou potřebné a vedou k prevenci sociálního vyloučení nebo přispívají ke zlepšení situace obyvatel romských lokalit.

Klíčový problém, s jehož nápravou se dosud nepodařilo významně pokročit, představuje nízká úroveň vzdělanosti obyvatel vyloučených lokalit a následný přenos chudoby z jedné generace na druhou. Zásadní změnu v této oblasti přinesla s účinností od září 2016 novela školského zákona, která nastavila jasná pravidla nárokové podpory při vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Ačkoli zavedení změn provázely praktické problémy, je třeba uvítat, že se dětem konečně při vzdělávání dostává

podpory předvídatelným způsobem a krytí nákladů s podporou spojených je garantováno do výše stanovené prováděcím předpisem. Dosavadní zkušenosti nicméně ukazují, že zatímco děti se zdravotním postižením čerpaly zmíněnou podporu očekávanou měrou, v případě dětí, které ve vzdělávání hendikepuje jejich sociální status a chudoba, výraznější změna k lepšímu nenastala. Zvláštní pozornost je proto třeba věnovat odstraňování nerovností ve vzdělávání na úrovni jednotlivých škol i krajů a přístupu každého dítěte ke kvalitnímu vzdělání, které mu pomůže překonat hendikep pramenící ze sociálního či ekonomického statusu jeho rodiny.

V kontextu dlouhodobých cílů mi dovoluji zmínit i to, že k plánování změn a měření jejich efektivity je nezbytné pracovat průběžně s relevantními a aktuálními daty. V současné době však data o vyloučených lokalitách poskytují pouze omezenou a statickou informaci o dílčích aspektech sociálního vyloučení, čímž znemožňují komplexní pohled na sociální začleňování založený na faktech a znalostní bázi, který je předpokladem pro vytváření úspěšných politik sociálního začleňování a územního rozvoje. Ke změně tohoto stavu je třeba vyjasnit kompetence ve vztahu ke sběru dat napříč veřejnou správou, mechanismu meziresortní koordinace sběru dat a jejich vyhodnocování a stejně tak i jejich systémové využití k analytické činnosti a následně lepšímu zacílení veřejných politik.

Při řešení uvedených problémů je třeba vypořádat se mj. i s postupným omezením prostředků ze strukturálních fondů EU a potřebou vyřešit financování sociálního začleňování z národních zdrojů.

Komplexní rámec řešení problémů sociálního vyloučení a sociálně vyloučených lokalit představuje Strategie boje proti sociálnímu vyloučení pro období 2016-2020, kterou vláda České republiky schválila v únoru r. 2016, a její prováděcí Akční plán, schválený vládou v listopadu 2018. Z obou úzce provázaných dokumentů, které obsahují desítky opatření nejenom v oblasti bydlení, ale i v oblasti bezpečnosti, dluhů, sociální práce, vzdělávání, zaměstnanosti či zdraví, je zřejmé, že klíčem řešení sociálního vyloučení je zejména koordinace jednotlivých resortů a jejich komplexní přístup k této problematice. Resortní roztržitost, rozdílné názory na vhodné způsoby řešení či neochota tyto problémy řešit se však naopak ukázaly být zásadní překážkou plnění právě těch nejdůležitějších úkolů, v tomto případě úkolů souvisejících se ztrátou bydlení či rizikem takové ztráty. Pevně věřím, že důsledným trváním na plnění zadaných úkolů dokáže tato vláda dluhy uplynulých dvou let dohonit.

Vážená paní poslankyně,

děkuji za Váš zájem o téma sociálního začleňování a rovněž i podporu řešení, které jsem naznačil výše.

S pozdravem

Vážená paní
PhDr. Olga Richterová, Ph.D.
poslankyně Poslanecké sněmovny
Parlamentu ČR
PRAHA

Doložka konverze do dokumentu obsaženého v datové zprávě

Tento dokument, který vznikl převedením vstupu v listinné podobě do podoby elektronické pod pořadovým číslem **113731967-223140-181203111444**, skládající se z **4** listů, se doslovně shoduje s obsahem vstupu.

Zajišťovací prvek: **bez zajišťovacího prvku**

Jméno a příjmení osoby, která konverzi provedla: **JANA STRUNECKÁ**

Vystavil: **Úřad vlády České republiky**

Pracoviště: **Úřad vlády České republiky**

V Praze dne 03.12.2018

113731967-223140-181203111444